

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 28. januarja 2010*

V zadevi C-406/08,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Združeno kraljestvo), z odločbo z dne 30. julija 2008, ki je prispela na Sodišče 18. septembra 2008, v postopku

Uniplex (UK) Ltd

proti

NHS Business Services Authority,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi J. N. Cunha Rodrigues (poročevalec), predsednik drugega senata, v funkciji predsednika tretjega senata, P. Lindh, sodnica, A. Rosas, U. Lõhmus in A. Ó Caoimh, sodniki,

* Jezik postopka: angleščina.

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodna tajnica: R. Šereš, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. septembra 2009,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Uniplex (UK) Ltd M. Sheridan, barrister, in A. Stanic, solicitor,
- za NHS Business Services Authority R. Williams, barrister,
- za vlado Združenega kraljestva I. Rao, zastopnica, skupaj s K. Smith, barrister,
- za nemško vlado M. Lumma in J. Möller, zastopnika,
- za Irsko D. O'Hagan, zastopnik, skupaj z A. Collinsom, SC,

– za Evropsko komisijo E. White in M. Konstantinidis, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi
29. oktobra 2009

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta z dne 21. decembra 1989 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o uporabi revizijskih postopkov oddaje javnih naročil za preskrbo in javnih naročil za gradnje (89/665/EGS) (UL L 395, str. 33), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 92/50/EGS z dne 18. junija 1992 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil storitev (UL L 209, str. 1; v nadaljevanju: Direktiva 89/665), glede začetka teka roka za vložitev zahteve za revizijo oddaje javnih naročil.
- ² Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Uniplex (UK) Ltd (v nadaljevanju: Uniplex) in družbo NHS Business Services Authority (v nadaljevanju: NHS) glede sklenitve okvirnega sporazuma.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

3 Člen 1(1) Direktive 89/665 določa:

„Države članice sprejmejo ukrepe, potrebne, da bi zagotovili v zvezi s postopki oddaje javnih naročil s področja Direktive [Sveta] 71/305/EGS [z dne 26. julija 1971 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj (UL L 185, str. 5)], Direktive [Sveta] 77/62/EGS [z dne 21. decembra 1976 o usklajevanju postopkov oddaje javnih naročil blaga (UL 1977, L 13, str. 1)] in Direktive 92/50/EGS, učinkovito in zlasti čim hitrejšo revizijo odločitev, ki so jih sprejeli naročniki skladno s pogoji, določenimi v naslednjih členih ter zlasti v členu 2(7) na podlagi obrazložitve, da so takšne odločitve kršile pravo Skupnosti na področju javnega naročanja ali nacionalne predpise o izvajanju tega prava.“

4 Člen 2(1) Direktive 89/665 določa:

„Države članice zagotovijo, da sprejeti ukrepi v zvezi z revizijskimi postopki, določeni v členu 1, vključujejo določbo, ki omogoča, da:

- a) se ob prvi priložnosti in z začasnimi postopki sprejmejo začasni ukrepi, katerih cilj je, da se popravijo domnevne kršitve ali prepreči nadaljnja škoda zainteresiranim

ponudnikom, vključno z ukrepi, s katerimi se začasno prekine ali zagotovi začasna prekinitve postopka oddaje javnih naročil ali izvajanje katere koli odločitve, ki jo sprejme naročnik;

b) se razveljavi ali zagotovi, da se razveljavijo nezakonito sprejete odločitve, vključno z odpravo diskriminacijskih tehničnih, ekonomskih ali finančnih specifikacij v razpisu, razpisni dokumentaciji ali v katerih koli drugih dokumentih, ki se nanašajo na postopek oddaje javnega naročila;

c) se povrne škoda osebam, ki so bile oškodovane zaradi kršitve.“

5 Člen 41(1) in (2) Direktive 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev (UL L 134, str. 114) določa:

„1. Naročniki morajo čim prej obvestiti kandidate in ponudnike o sprejeti odločitvi v zvezi s sklenitvijo okvirnega sporazuma, oddajo naročila ali vključitvijo v dinamični nabavni sistem, vključno z razlogi za odločitev, da ne sklenejo okvirnega sporazuma ali ne oddajo naročila, za katerega je bil objavljen razpis ali obvestilo, ali da ponovno začne[jo] postopek ali izvajanje dinamičnega nabavnega sistema; naročniki morajo te informacije ponuditi v pisni obliki, če se take informacije od njih zahtevajo.

2. Na zahtevo zainteresirane stranke mora naročnik čim prej obvestiti:

- vsakega neuspešnega kandidata o razlogih za zavrnitev njegove prijave,

- vsakega neuspešnega ponudnika o razlogih za zavrnitev njegove ponudbe, vključujoč razloge v zvezi s primeri iz odstavkov 4 in 5 člena 23, razloge za njegovo odločitev o neenakovrednosti, ali za svojo odločitev, da gradnje, blago ali storitve ne izpolnjujejo izvedbenih ali funkcionalnih zahtev,

- vsakega ponudnika, ki je oddal sprejemljivo ponudbo, o lastnostih in relativnih prednostih izbrane ponudbe ter o imenu izbranega ponudnika ali strank okvirnega sporazuma.

Rok za obveščanje v nobenem primeru ne sme biti daljši od 15 dni od prejema pisnega zahtevka.“

Nacionalna ureditev

- 6 Člen 47(7)(b) uredbe o javnih naročilih iz leta 2006 (Public Contracts Regulations 2006, v nadaljevanju: uredba iz leta 2006), s katero se v notranji pravni red prenaša Direktiva 89/665, določa:

„Zahteve za revizijo ni mogoče vložiti, razen če:

[...]

- b) je zahteva za revizijo vložena takoj ali najkasneje v treh mesecih od dneva, ko so se prvič pojavili razlogi za vložitev zahteve za revizijo, razen če High Court meni, da obstaja utemeljen razlog za podaljšanje tega roka.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 7 Družba Uniplex s sedežem v Združenem kraljestvu je izključni distributer sredstev za zaustavljanje krvavitev, ki jih proizvaja družba Gelita Medical BV s sedežem na Nizozemskem.
- 8 Družba NHS je del National Health Service, javne zdravstvene službe v Združenem kraljestvu, ki je institucija javnega zdravstva, ki jo ima v lasti in jo upravlja država, in tej tudi zagotavlja storitve. Družba je naročnik v smislu Direktive 2004/18.

- 9 Družba NHS je 26. marca 2007 začela omejeni postopek oddaje javnega naročila z namenom sklenitve okvirnega sporazuma o dobavi sredstev za zaustavljanje krvavitev. Obvestilo o naročilu je bilo objavljeno v Uradnem listu Evropske unije z dne 28. marca 2007.
- 10 Družba NHS je 13. junija 2007 poslala vabilo k oddaji ponudb petim ponudnikom, ki so izrazili interes za ta okvirni sporazum, med njimi družbi Uniplex. Ponudbe bi morale biti predložene pred 19. julijem 2007.
- 11 Merila za dodelitev in njihova teža, vsebovana v razpisni dokumentaciji, ki je bila poslana ponudnikom, so bila ta: cena in drugi dejavniki, ki vplivajo na rentabilnost, 30 %, kvaliteta in klinična sprejemljivost 30 %, podpora in izobraževanje za uporabo izdelka 20 %, sposobnost preskrbe 10 %, paleta izdelkov in njen razvoj 5 % ter okolje in trajnostni razvoj 5 %.
- 12 Družba Uniplex je svojo ponudbo predložila 18. julija 2007.
- 13 Družba NHS je 22. novembra 2007 družbi Uniplex poslala dopis, v katerem je sporočila, da bo okvirni sporazum sklenila s tremi ponudniki. Družbo Uniplex je obvestila, da okvirnega sporazuma z njo ne bo sklenila, saj je med vsemi ponudniki, ki so bili povabljeni k oddaji ponudb in so ponudbe tudi predložili, zbrala najnižje število točk. V dopisu so bila ponovno navedena merila za dodelitev s težo posameznega merila, vseboval pa je tudi obvestilo o izbranih ponudnikih, razpon točk, ki so bile dodeljene uspešnim ponudbam, in število točk, ki jih je prejela ponudba družbe Uniplex.
- 14 Kot je bilo navedeno v istem dopisu, je bil razpon točk, dodeljenih uspešnim ponudbam, med 905,5 in 971,5, medtem ko je bilo družbi Uniplex dodeljenih 568 točk.

- 15 Z dopisom z dne 22. novembra 2007 je bila družba Uniplex tudi obveščena, da lahko odločbo o dodelitvi zadevnega okvirnega sporazuma izpodbija v prekluzivnem roku 10 dni, ki začne teči od vročitve tega sklepa, po preteku tega roka pa bo sklenjena pogodba, in da ima pravico do dodatnih pojasnil.
- 16 Družba Uniplex je ta pojasnila zahtevala z elektronsko pošto z dne 23. novembra 2007.
- 17 Družba NHS je z dopisom z dne 13. decembra 2007 predložila podrobnejše informacije v zvezi z načinom ocenjevanja izpolnjevanja meril za dodelitev, glede značilnosti in primerjalnih prednosti uspešnih ponudb, v primerjavi s ponudbo družbe Uniplex.
- 18 Iz tega dopisa je razvidno zlasti, da, po eni strani, družba Uniplex ni prejela nobene točke pri merilu cena in drugi dejavniki, ki vplivajo na rentabilnost, ker je navedla cene po katalogu. Vsi drugi ponudniki so navedli cene, ki so bile znižane v primerjavi z njihovimi kataloškim cenami. Po drugi strani, glede merila sposobnost preskrbe, ponudniki, ki še niso delovali na trgu sredstev za zaustavljanje krvavitev v Združenem kraljestvu, niso dobili nobene točke pri podrejenem merilu, ki se je nanašalo na stranke v Združenem kraljestvu.
- 19 Družba Uniplex je 28. januarja 2008 družbi NHS poslala pisni opomin, v katerem je navedla več kršitev določb uredbe iz leta 2006. V njem je zatrjevala, da je rok za vložitev zahteve za revizijo začel teči šele 13. decembra 2007. Zahtevala je, naj družba NHS

odgovori pred 13. februarjem 2008, vendar je dodala, da bi morala družba NHS, če meni, da rok ni začel teči na ta dan, odgovoriti najkasneje do 6. februarja 2008.

- 20 Družba NHS je z dopisom z dne 11. februarja 2008 družbo Uniplex obvestila o spremembi okoliščin. Ugotovljeno naj bi bilo, da ponudba družbe Assut (UK) ni ustrezala pogojem in da naj bi namesto družbe Assut (UK) Ltd v okvirni sporazum vključili družbo B. Braun UK Ltd, ki je bila pri ocenjevanju ponudb uvrščena na četrto mesto.
- 21 Družba NHS je na pisni opomin družbe Uniplex odgovorila z dopisom z dne 13. februarja 2008, s tem da je zavrnila različne navedbe te družbe. V tem dopisu je uvodoma tudi potrdila, da dejstva, na katerih je temeljil ugovor družbe Uniplex, niso nastala po 22. novembru 2007, ko je bila odločitev, da se družbe Uniplex ne vključi v okvirni sporazum, tej družbi sporočena. Družba NHS je trdila, da je na podlagi člena 47(7)(b) uredbe iz leta 2006 rok za vložitev zahteve za revizijo začel teči 22. novembra 2007.
- 22 Družba Uniplex je odgovorila z dopisom z dne 26. februarja 2008. V tem dopisu je še naprej zatrjevala, da rok za vložitev zahteve za revizijo na podlagi uredbe iz leta 2006 ni začel teči pred 13. decembrom 2007.
- 23 Družba Uniplex je 12. marca 2008 na High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, vložila tožbo, v kateri je navedla zlasti, da je družba NHS kršila predpise, ki se uporabljajo pri javnih naročilih, zato je zahtevala odškodnino.

24 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„Če gospodarski subjekt v nacionalnem postopku izpodbija dodelitev okvirnega sporazuma s strani naročnika po izvedbi postopka za oddajo javnega naročila, v katerem je bil ta gospodarski subjekt ponudnik in ki bi ga bilo treba izvesti v skladu z Direktivo 2004/18 (in veljavnimi nacionalnimi izvedbenimi določbami), in v tem postopku predlaga ugotovitev kršitve veljavnih določb o javnih naročilih ter odškodnino v zvezi s tem postopkom in oddajo:

1. ali je treba nacionalno določbo, kot je člen 47(7)(b) uredbe iz leta 2006, v katerem je določeno, da je treba pravno sredstvo vložiti takoj oziroma najkasneje v treh mesecih po nastopu razlogov za vložitev tega sredstva, razen če sodišče meni, da obstaja utemeljen razlog za podaljšanje tega roka, ob upoštevanju členov 1 in 2 Direktive 89/665 ter načela enakovrednosti iz prava Skupnosti, zahteve prava Skupnosti za učinkovito pravno varstvo in/ali načela učinkovitosti in katerega koli drugega upoštevnega načela prava ES razlagati tako, da podeljuje ponudniku samostojno in nepogojno pravico v razmerju do naročnika, tako da začne rok za vložitev pravnega sredstva zoper izvedbo postopka in oddajo javnega naročila teči od dneva, ko je ponudnik izvedel ali bi moral izvedeti, da sta postopek in oddaja javnega naročila kršila predpise prava Skupnosti o oddaji javnih naročil, ali od dneva kršitve veljavnih določb o oddaji javnih naročil; in
2. v vsakem primeru, kako mora nacionalno sodišče (i) uporabiti določbo, v skladu s katero je treba pravno sredstvo vložiti takoj, in (ii) izvajati diskrecijsko pravico v zvezi s podaljšanjem nacionalnega prekluzivnega roka za vložitev takšnega sredstva?“

Vprašnji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 25 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali člen 1 Direktive 89/665 določa, da začne rok za vložitev zahteve za revizijo, v kateri bi se ugotovila kršitev pravil oddaje javnih naročil ali odškodnina zaradi kršitve teh pravil, teči od dneva, ko so bila pravila kršena, ali od dneva, ko je ponudnik za kršitev izvedel ali bi zanj moral izvedeti.
- 26 Direktiva 89/665 zagotavlja učinkovite pravne poti ob kršitvah prava Skupnosti glede javnih naročil ali kršitvah nacionalnih predpisov, sprejetih zaradi prenosa tega prava, da se dejansko zagotovi uporaba direktiv o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil. Ne vsebuje pa nobene določbe, ki bi se posebej nanašala na tek roka glede pravnega sredstva, ki ga vzpostavlja. Zato mora vsaka država članica pogoje za tek roka določiti v svojem notranjem pravnem redu (sodba z dne 12. decembra 2002 v zadevi *Universale-Bau* in drugi, C-470/99, Recueil, str. I-11617, točka 71).
- 27 Postopkovna pravila v zvezi s pravnimi sredstvi, katerih namen je zagotovitev varstva pravic, ki jih pravo Skupnosti daje kandidatom in ponudnikom, ki so oškodovani zaradi odločitev naročnikov, ne smejo ogrozati polnega učinka Direktive 89/665 (zgoraj navedena sodba *Universale-Bau* in drugi, točka 72).
- 28 Zato je treba preveriti, ali glede na namen te direktive nacionalni predpisi, kot so v postopku v glavni stvari, ne posegajo v pravice, ki jih daje posamezniku pravo Skupnosti (zgoraj navedena sodba *Universale-Bau* in drugi, točka 73).

- 29 Glede tega je treba spomniti, da člen 1(1) Direktive 89/665 državam članicam nalaga obveznost zagotoviti učinkovito in čim hitrejšo revizijo nezakonitih odločitev naročnikov (zgoraj navedena sodba *Universale-Bau* in drugi, točka 74).
- 30 Dejstvo, da kandidat ali ponudnik izve, da je bila njegova ponudba zavržena, pa še ne pomeni, da bi lahko dejansko vložil zahtevo za revizijo. To dejstvo ne zadostuje, da bi kandidat ali ponudnik ugotovil morebitni obstoj nezakonnosti, na podlagi katere bi bilo mogoče vložiti zahtevo za revizijo.
- 31 Šele po tem, ko je bil zadevni kandidat ali ponudnik obveščen o razlogih, zaradi katerih v postopku oddaje javnega naročila ni uspel, si lahko ustvari jasno razlago o morebitnem obstoju kršitve upoštevanih določb in o možnosti vložitve zahteve za revizijo.
- 32 Iz tega je razvidno, da je namen zagotovitve učinkovite revizije zoper kršitve upoštevanih določb glede oddaje javnih naročil iz člena 1(1) Direktive 89/665 mogoče doseči le, če roki za vložitev teh zahtev za revizijo začnejo teči, ko tožeča stranka izve ali bi morala izvedeti za morebitno kršitev teh določb (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo *Universale-Bau* in drugi, točka 78).
- 33 To ugotovitev potrjuje dejstvo, da člen 41(1) in (2) Direktive 2004/18, kot je veljal ob nastanku za postopek v glavni stvari pomembnih dejstev, naročnikom nalaga obveznost, naj kandidate in ponudnike, ki niso uspeli, obvesti o razlogih za odločitev glede njihove ponudbe. Te določbe so v skladu s pogoji za prekluzijo, v skladu s katerimi

ti roki tečejo od dneva, ko je tožeča stranka izvedela ali bi morala izvedeti za morebitno kršitev določb, ki se nanašajo na oddajo javnih naročil.

- 34 Ta ugotovitev je podprta tudi s spremembami Direktive 89/665 na podlagi Direktive 2007/66/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2007 o spremembi direktiv Sveta 89/665/EGS in 92/13/EGS glede izboljšanja učinkovitosti revizijskih postopkov oddaje javnih naročil (UL L 335, str. 31), čeprav se rok za prenos te direktive ni iztekel pred nastankom za postopek v glavni stvari pomembnih dejstev. Člen 2c Direktive 89/665, ki je bil dodan z Direktivo 2007/66, določa, da mora naročnik vsakemu ponudniku ali kandidatu sporočiti tudi povzetek ustreznih razlogov in da se rok za vložitev zahteve za revizijo lahko izteče šele po poteku določenega števila dni po tem obvestilu.
- 35 Na prvo vprašanje je tako treba odgovoriti, da na podlagi člena 1(1) Direktive 89/665 začne rok za vložitev zahteve za revizijo zaradi kršitve pravil oddaje javnih naročil ali zaradi povračila škode, ki jo povzroči kršitev teh pravil, teči od dneva, ko je tožeča stranka izvedela ali bi morala izvedeti za to kršitev.

Drugo vprašanje

- 36 Drugo vprašanje ima dva dela. Prvi se nanaša na razlago Direktive 89/665 v povezavi z zahtevo nacionalnih predpisov, da je treba zahtevo za revizijo vložiti takoj. Drugi del se nanaša na učinke te direktive na diskrecijsko pravico nacionalnih sodnikov, da podaljšajo rok za vložitev zahteve za revizijo.

Prvi del drugega vprašanja

- 37 Predložitveno sodišče s prvim delom drugega vprašanja v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 89/665 razlagati tako, da nasprotuje določbi, kot je členu 47(7)(b) uredbe iz leta 2006, ki določa, da je treba zahtevo za vložitev revizije vložiti takoj.
- 38 Kot je bilo navedeno v točki 29 te sodbe, člen 1(1) Direktive 89/665 državam članicam nalaga obveznost zagotoviti učinkovito in čim hitrejšo revizijo nezakonitih odločitev naročnikov. Države članice lahko, da bi dosegle cilj čim hitrejše revizije iz te direktive, določijo roke za vložitev zahteve za revizijo, da bi subjektom naložile, da morajo pripravljalne ukrepe aličasne odločbe v postopku oddaje javnega naročila izpodbijati v kratkem roku (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo *Universale-Bau* in drugi, točke od 75 do 79, ter sodbi z dne 12. februarja 2004 v zadevi *Grossmann Air Service*, C-230/02, Recueil, str. I-1829, točke 30 in od 36 do 39, in z dne 11. oktobra 2007 v zadevi *Lämmerzahl*, C-241/06, ZOdl., str. I-8415, točki 50 in 51).
- 39 Cilj čim hitrejše revizije iz Direktive 89/665 je treba v nacionalno pravo prenesti ob upoštevanju zahtev pravne varnosti. Zaradi tega imajo države članice obveznost, da dovolj natančno, jasno in predvidljivo določijo tek rokov, da se posamezniki lahko seznanijo s svojimi pravicami in dolžnostmi (glej v tem smislu sodbi z dne 30. maja 1991 v zadevi *Komisija proti Nemčiji*, C-361/88, Recueil, str. I-2567, točka 24, in z dne 7. novembra 1996 v zadevi *Komisija proti Luksemburgu*, C-221/94, Recueil, str. I-5669, točka 22).
- 40 Poleg tega namen čim hitrejše revizije iz Direktive 89/665 državam članicam ne omogoča odmika od načela učinkovitosti, na podlagi katerega nacionalni način uporabe prekluzivnega roka ne more onemogočiti ali čezmerno otežiti izvajanja pravic, ki jih imajo zainteresirane osebe na podlagi prava Skupnosti, kar je načelo, na katerem temelji namen učinkovitosti zahteve za revizijo, ki je določen v členu 1(1) omenjene direktive.

- 41 Nacionalna določba, kot je člen 47(7)(b) uredbe iz leta 2006, na podlagi katere zahteve za revizijo ni mogoče vložiti, razen če „je zahteva za revizijo vložena takoj ali najkasneje v roku treh mesecev“, je nejasna. Ni namreč mogoče izključiti, da ta določba nacionalnim sodiščem dopušča, da zahtevo za revizijo zavržejo kot prepozno celo pred iztekom roka treh mesecev, če menijo, da ni bila vložena „takoj“ v smislu te določbe.
- 42 Kot navaja generalna pravobranilka v točki 69 sklepnih predlogov, dolžina prekluzivnega roka, katerega trajanje je odvisno od proste presoje pristojnega sodišča, ni predvidljiva. Zato nacionalna določba, ki določa tak rok, ne pomeni učinkovitega prenosa Direktive 89/665.
- 43 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da je treba na prvi del drugega vprašanja odgovoriti, da člen 1(1) Direktive 89/665 nasprotuje nacionalni določbi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki nacionalnemu sodišču dopušča, da zahtevo za revizijo, ki je bila vložena zaradi kršitve pravil oddaje javnih naročil ali zaradi povračila škode, ki jo povzroči kršitev teh pravil, zavrže kot prepozno na podlagi diskrecijske presoje merila, da mora biti zahteva za revizijo vložena takoj.

Drugi del drugega vprašanja

- 44 Predložitveno sodišče z drugim delom drugega vprašanja v bistvu sprašuje, kakšni so učinki Direktive 89/665 glede diskrecijske pravice nacionalnega sodišča za podaljšanje rokov za vložitev zahteve za revizijo.

- 45 Glede nacionalnih določb, ki prenašajo direktivo, jih morajo nacionalna sodišča kolikor je mogoče razlagati ob upoštevanju besedila in namena zadevne direktive, da bi se dosegel njen cilj (glej sodbi z dne 10. aprila 1984 v zadevi von Colson in Kamann, 14/83, Recueil, str. 1891, točka 26, in z dne 5. oktobra 2004 v združenih zadevah Pfeiffer in drugi, od C-397/01 do C-403/01, ZOdl., str. I-8835, točka 113).
- 46 V tej zadevi mora nacionalno sodišče nacionalno pravo glede prekluzivnega roka razlagati kar najbolj v skladu z namenom Direktive 89/665 (glej v tem smislu sodbo z dne 27. februarja 2003 v zadevi Santex, C-327/00, Recueil, str. I-1877, točka 63, in zgoraj navedeno sodbo Lämmerzahl, točka 62).
- 47 Da bi zadostili zahtevam, navedenim v odgovoru na prvo vprašanje, mora nacionalno sodišče, ki mu je zadeva predložena, nacionalne določbe, ki se nanašajo na rok za vložitev zahteve za revizijo, v največji možni meri razlagati tako, da zagotovi, da začne ta rok teči šele na dan, ko je tožeča stranka izvedela ali bi morala izvedeti za kršitev pravil o oddaji javnih naročil.
- 48 Če nacionalnih določb ni mogoče razlagati tako, mora sodišče na podlagi svoje diskrecijske pravice podaljšati rok za vložitev zahteve za revizijo tako, da tožeči stranki zagotovi rok, enak tistemu, ki bi ga imela, če bi rok, določen v upoštevnih nacionalnih predpisih, tekel od dneva, ko je tožeča stranka izvedela ali bi morala izvedeti za kršitev pravil o oddaji javnih naročil.
- 49 Če nacionalnih določb, ki se nanašajo na tek rokov za vložitev zahteve za revizijo, ne bi bilo mogoče razlagati v skladu z Direktivo 89/665, jih nacionalno sodišče v nobenem primeru ne bi smelo uporabljati, s čimer se zagotovi celovita uporaba prava Skupnosti in

zavarujejo pravice, ki jih to priznava posameznikom (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Santex, točka 64, in Lämmerzahl, točka 63).

- 50 Na drugi del drugega vprašanja je treba torej odgovoriti, da Direktiva 89/665 nacionalnim sodiščem nalaga, naj na podlagi svoje diskrecijske pravice podaljšajo rok za vložitev zahteve za revizijo tako, da tožeči stranki zagotovijo rok, enak tistemu, ki bi ga imela, če bi rok, določen v nacionalni zakonodaji, začel teči na dan, ko je izvedela ali bi morala izvedeti za kršitev pravil o oddaji javnih naročil. Če nacionalnih določb, ki se nanašajo na potek rokov za vložitev zahteve za revizijo, ne bi bilo mogoče razlagati v skladu z Direktivo 89/665, jih nacionalno sodišče ne sme uporabljati, s čimer se zagotovi celovita uporaba prava Skupnosti in zavarujejo pravice, ki jih to priznava posameznikom.

Stroški

- 51 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

- 1. Na podlagi člena 1(1) Direktive Sveta 89/665/EGS z dne 21. decembra 1989 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o uporabi revizijskih postopkov oddaje javnih naročil za preskrbo in javnih naročil za gradnje, kakor je bila**

spremenjena z Direktivo Sveta 92/50/EGS z dne 18. junija 1992, začne rok za vložitev zahteve za revizijo zaradi kršitve pravil oddaje javnih naročil ali zaradi povračila škode, ki jo povzroči kršitev teh pravil, teči od dneva, ko je tožeča stranka izvedela ali bi morala izvedeti za to kršitev.

2. Člen 1(1) Direktive 89/665, kakor je bila spremenjena z Direktivo 92/50, nasprotuje nacionalni določbi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki nacionalnemu sodišču dopušča, da zahtevo za revizijo, ki je bila vložena zaradi kršitve pravil oddaje javnih naročil ali zaradi povračila škode, ki jo povzroči kršitev teh pravil, zavrže kot prepozno na podlagi diskrecijske presoje merila, da mora biti zahteva za revizijo vložena takoj.

3. Direktiva 89/665, kakor je bila spremenjena z Direktivo 92/50, nacionalnim sodiščem nalaga, naj na podlagi svoje diskrecijske pravice podaljšajo rok za vložitev zahteve za revizijo tako, da tožeči stranki zagotovijo rok, enak tistemu, ki bi ga imela, če bi rok, določen v nacionalni zakonodaji, začel teči na dan, ko je izvedela ali bi morala izvedeti za kršitev pravil o oddaji javnih naročil. Če nacionalnih določb, ki se nanašajo na potek rokov za vložitev zahteve za revizijo, ne bi bilo mogoče razlagati v skladu z Direktivo 89/665, kakor je bila spremenjena z Direktivo 92/50, jih nacionalno sodišče ne sme uporabljati, s čimer se zagotovi celovita uporaba prava Skupnosti in zavarujejo pravice, ki jih to priznava posameznikom.

Podpisi